

Samkvæmt tilskipun um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík 20. apríl 127 1872, 31. gr., staðfestist hjer með framanskriðuð samþykkt um breyting á 4. gr. 28. desbr. í endurskoðaðri samþykkt um stjórn bæjarmálefna í Reykjavík 1. ágúst 1902.

Reykjavík, 28. desbr. 1903.

Landshöfðinginn yfir Íslandi

Magnús Stephensen.

Jón Magnússon.

Reglugjörð

um próf iðnaðarnemanda og umsjón með því.

128

Samkvæmt 10. gr. í lögum nr. 15, 16. septbr. 1893, um iðnaðarnám, eru 28. desbr. settar eftirfarandi reglur um próf iðnaðarnemanda og umsjón með því.

I. kafli. Viðfangsefni prófanna.

1. gr.

Prófin eru ýmist haldin í dráttlist og verklagni, ýmist í verklagni einni saman.

2. gr.

Þeir iðnaðarmenn, sem hjer verða nefndir, eiga að sýna kunnáttupróf bæði í dráttlist og verklagni, og er viðfangsefni þess þannig ákveðið: **a)** þjátr-arar: fyrst skulu þeir gera dráttmynd, er gild sje tekin, af tesuðuvjel, kaffi-könnu eða blómkeri, og smíða svo hlutinn eptir henni; **b)** buðkarar: að gera dráttmynd af keru eða tunnu með tiltekinni lögun og rúmfangi, og reikna ílátið út, og smíða svo eptir myndinni ölker eða annað ílát, sem almennt er tíðkað; **c)** rennismiðir: Þeir skulu renna og gljáfægja holt skrautker eða handriðsspela (balustre) úr trje, eða smærri smíðisgrip úr beini, horni eða málm, þann er prófnefndinni þykir nægilegur, samkvæmt dráttmynd af hlutnum, er þeir hafa sjálfir gert og gild hefur verið tekin; **d)** drifsmiðir (gjörtlarar): eptir dráttmynd, sem þeir gjöra sjálfir og gild er tekin, eiga þeir að móta, steypa og fullgera ljósastiku eða vatnskрана, beizlisstengur eða svipuskapt; **e)** gullsmiðir: eptir dráttmynd, sem þeir gera sjálfir og gild er tekin, eiga þeir að smíða brjóstnál eða armband úr gulli, eða sykurskál, súpuausu, kökuskeið eða fiskskeið, belti eða koffur úr silfri; **f)** hjólsmiðir eða vagnsmiðir: eptir dráttmynd, sem þeir gera og gild er tekin, að smíða fremri hjólás eða hjól í stórvagn fjórhjólaðan, lokaðan (karet) eða því um líkan vagn annan; **g)** lásasmíðir: eptir dráttmynd, er þeir hafa gert og gild er tekin, að smíða alfóðraða skrá með lykli, eða skruf-heldu [»skrufstykki), 32 punda eða þaryfir; **h)** eirsmiðir: Eptir dráttmynd, er þeir gera og gild er tekin, að smíða rauðan eða gljáfægðan teketil eða kaffi-

128 könnu; **i**) málara: Að draga skreytingarmynd og mála hana síðan í olíulit eða 28. desbr. límlit, svo og að sýna kunnáttu sína í að marmaramála eða æðamála trje; **k**) múrara: Eptir dráttmynd, er þeir hafa gert og gild er tekin, að múra upp $1\frac{1}{2}$ steinsmúr með 1 steins blindingu, 3 álna langan og 2 álna háan. Blindinguna með hennar 4 hornum á að sljettfaga; **l**) snikka: Eptir dráttmynd, er þeir hafa áður gert og gild er tekin, að smíða dragkistu, skrifborð, skattol, gluggagrind eða spelhurð, borðstofustól eða hægindastól með renndum eða bjúgum fótum; **m**) timburmenn: Eptir dráttmynd, er þeir hafa áður gert og gild er tekin, að smíða beinan stiga, ekki minna en 4 þrepa, eða smíða til og fella saman bálkgrind eða þakbindi eða því um líkt; **n**) úrara: Eptir dráttmynd af ganginum í stórum stíl, er þeir hafa áður gert og gild er tekin, að smíða tiltekinn hluta gangfæranna í almennt vasaúr eða í 8 daga borður eða stofuúr með slagfærum.

3. gr.

Þeir iðnaðarmenn, er hjer verða nefndir, eiga að sýna kunnáttupróf í verklagni aðeins og er viðfangsefni þess þannig ákveðið: **a**) bókbindara: Að binda bók í áttungsbroti eða stærra broti með gyltum sniðum sljettum og skreyting á bindinu eptir því sem sveinsefni kýssjálfur; **b**) sútara: Að verka 2 húðir og 10 kálfskinn, gera vaxleður úr helmingnum, en smurningsleður úr öðrum helmingi, og stræja ker af leðri; **c**) járnsmiðir (stærri): Að smíða gang af skeifum, og skeifufjaðrir til hans, eða smíða fjöður í vagn; **d**) hanzkamakara: Að gera almenna hanzka með ávölum saum, eða verka skiun í franska hanzka og smíða pá; **e**) hattara: Að gera þristrendan flókahatt með silkiflosi eða sívalan hatt með silkiflosi, og sívalan hjerahárshatt; **f**) naglara: Að smíða tveggja þumlunga nagla, 2 þriggja þumlunga og 2 fjöggra þumlunga nagla; **g**) kaðlara: Að gera sexþættan streng, 25 faðma langan og 4 punda á þyngd, þríþætt snæri, 12 faðma langt, og þrjátíu faðma langa seglgarnslínu, allt úr hvítu garni; **h**) söðlara: Að gera reiðbeizli með fóðruðum hringjum eða sterkt aktygjabeizli; **i**) skómakara: Að gera eina stýfla eða eina skó með uppstunginni rönd; **k**) skradlara: Að taka sjálfur mál af manni, draga snið af fatinu á pappír og sauma svo fatið, karlmannsfrakka eða karlmannskjól; **l**) tóbaksspinnara: Að gera rullu af mjóu hollenzku tóbaki, um 40 pd. á þyngd; **m**) vefara: Að vefa mislitan baðmullardúk, röndóttan eða tiglóttan, 40 álna langan, eða ámóta dúk úr líni, svo sem ljerept, dregil, sængurdúk eða klæði, ámóta langt.

4. gr.

Nú óskar sveinsefni að vinna annað verk eða gera annan grip, en hjer er ákveðið að framan, enda álíti prófnefnd sú, er getur um í 6. gr., að það sje eins mikið vandaverk og veiti jafn mikla trygging fyrir almennum kunnáttu sveinsefnis í sinni grein, og er þá nefndinni heimilt að leyfa það.

5. gr.

Prófnefnd sú, er ræðir um í 6. gr., tiltekur verkefni handa verzlunarnemum og lærlingum annara atvinnurekanda (en verzlunarmanna og iðnaðarmanna), þeim er próf vilja sýna.

II. kafli. Umsjón með prófinu og dómur um það.

128

28. desbr.

6. gr.

Umsjónin með prófstarfinu og dómur um það er falinn nefnd á hendur, og eru í henni 3 menn, er lögreglustjóri kveður til, og skulu tveir af þeim, ef unnt er, vera samiðnarmenn. Í þeim iðngreinum, þar sem dráttmyndir skal gera, skal haga svo vali prófnefndarmanna, að einn þeirra að minnsta kosti sje vel til hæfur að dæma um það próf. Sjerhver atvinnurekanda innan lögsagnarumdæmisins, sem hefir borgarabryf eða aðra atvinnuheimild, er skyldur til að taka kosningu í nefnd þessa og gegna því starfi. Lögreglustjóri ákveður, hver vera skuli formaður nefndarinnar.

7. gr.

Formaður stjórnar störfum nefndarinnar. Þeir sem próf vilja gera, skulu, í kaupstöðum, tilkynna honum það, en annarsstaðar lögreglustjórni, og sker formaður úr því, hvort þeim skuli leyft próf að gera, samkvæmt skilríkjum þeim, er fram eru færð (sbr. 8. gr.), tekur við borgun þeirri, er sveinaefni eiga að greiða. Hann ákveður fundi í nefndinni, og kveður nefndarmenn til þeirra, og sjer yfir höfuð fyrir því, að störf nefndarinnar gangi truflunarlaust og reglulega.

8. gr.

Próf skal halda tvisvar á ári, í apríl og október. Nú vill maður fá að gera próf, og skal hann þá tilkynna formanni prófnefndarinnar eða lögreglustjóra (sbr. 7. gr.) það fyrir 15. dag næsta mánaðar áður en prófið er haldið. Jafnframt tilkynningunni verður hann að afhenda vottorð um aldur sinn og nám sitt, undanfarið, og greiða um leið 3 króna gjald. Sje dráttmyndarpróf áskilið, skal því fyrst lokið. Formaður ávísar sveinaefnum hæfilegt húsnaði til að gera þetta próf, og sjer um, að þeir eigi allir kost á að gera það áður en mánuðurinn er úti. Þvínæst tekur hann dráttmyndarprófin öll og leggur þau fyrir nefndina, og sker hún svo úr, hvort leyfa skuli sveinaefnunum að gjöra prófin. Nú eru dráttmyndarpróf einhvers eigi gild metin, og má sá þá ekki koma til prófs fyrri en á næsta missiri. Þau áhöld, sem til dráttmyndanna þarf, svo sem pappír, dráttæki, blýanta o. s. frv., leggja sveinaefni sjer til sjálfir. Sveinaefni, hvort heldur þeir, er staðizt hafa dráttmyndarprófið, eða þeir, sem ekkert dráttmyndarpróf er af heimtað, skulu vinna hið verklega prófstarf sitt hjá einhverjum iðnaðarmanni í þeirri iðngrein, er próf skal í gera. Formaður gefur þá leiðbeining, sem þörf er á, um það, hversu þessu skuli fyrir komið, og sjái hann sjer það fært, getur hann vísað sveinsefni á starfstofu, verkfæri og vinnuefni. Nú hefir formaður enga starfstofu á að vísa, og er sveinsefni þá rjett að útvega sjer hana sjálfur og eins verkefni og verkfæri; nú getur hann það ekki, og á nefndin þá að sjá honum fyrir þessu á hans kostnað. Nú hefur sveinsefni útvegað sjer sjálfur starfstofu, og sker nefndin þá úr, hvort hún sje til þess fallin. Nú hefir nefndin vísað prófnema, honum að kostnaðarlausu á iðnaðarmann, er hann getur unnið að prófstarfinu hjá, og á sveinsefni þá að loknu prófi ekkert tilkall til grips þess er hann hefir gert; en

128 ef hann hefur sjálfur sjeð sjer fyrir verkstofu o. s. frv. eða borgað fyrir það, 28. desbr. þá hefur hann gagnvart nefndinni fullan umráðarjett yfir prófgripnum. Bæði dráttmyndaprófstarfið og verklega prófstarfið skal sveinsefni vinna undir umsjá nefndarinnar, og er henni skylt að sjá um, að sveinaefnin vinni sjálfir prófstörfin án nokkurrar hjálpar frá öðrum. Bæði til dráttmyndaprófstarfsins og verklega prófstarfsins tiltekur nefndin ákveðinn tíma, er verkinu skal lokið vera, og skal svo álita, að sá sem ekki hefur lokið prófstarfi sínu innan ákveðins tíma, hafi eigi staðizt prófið. Þá er sá tími er liðinn, er ætlaður var til hins verklega prófs, kveður formaður nefndina til fundar, og skal þar þá sýna nefndinni prófgripina og dráttmyndirnar með, ef þær hafa gjörðar verið. Þá sker nefndin úr, hvort prófstarfið skuli gilt tekið eða ekki. Nú er prófstarf einhvers ekki gilt tekið, og má hinn sami þá eigi aptur til prófs koma fyrri en á næsta missiri.

9. gr.

Bóka skal stuttlega það sem gerist á fundum nefndarinnar, og í fundarlok rita nefndarmenn nöfn sín í bókina undir það, sem bókað er. Þeim, sem prófstarfið er gilt tekið hjá, skal gefa námsbrjef, og undirskrifa það nefndin og lærimeistari; skal þess í því getið, í hverju prófið hafi fólgið verið. Nú hefir sveinsefni sýnt óvenjulega mikla snilli í prófi sínu, og skal þess þá getið í námsbrjefinu. Nú þykir prófstarf sveinsefnis eigi gott og gilt, og skal þá skýra honum frá ástæðunum til þess.

10. gr.

Nú hefir sveinsefni byrjað prófstarf sitt, en eigi lokið við það, eða starf hans hvort heldur í dráttmynd eða verklagni hefur eigi verið gilt metið, og á hann eigi fyrir þá sök neinn rjett á að fá endurgreitt gjald það, er hann greiddi fyrir að fá að ganga undir prófið. En hætti einhver við áður en próf byrjar, og hafi tilkynnt það, þá fær hann endurgreiddar 2 krónur af gjaldi sínu.

11. gr.

Gjald það, er sveinaefni greiða, fellur til hlutaðeigandi bæjarsjóðs eða sveitarsjóðs, gegn því að bæjarsjóður eða sveitar beri kostnaðinn við að útvega herbergi til dráttmyndarprófsins og til að sýna prófgripina, og við umsjónina með prófstarfinu og aðrar ráðstafanir, er af prófinu leiðir, að svo miklu leyti, sem sveinsefni á eigi að bera sjálfur kostnaðinn, sbr. 8. gr.

12. gr.

Reglugjörð þessi gengur í gildi 1. janúar 1904; þó getur prófnefnd fyrsta árið (1904) veitt undanþágu frá kröfum þeim um dráttmyndarpróf, er getur um í 2. gr,

Þetta auglýsist hjer með.

Reykjavík, 28. desbr. 1903.

Landshöfðinginn yfir Íslandi

Magnús Stephensen.

Jón Magnússon.